EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 29. 1. 2021
COM(2021) 33 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Hodnotenie rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 534/2014/EÚ z 15. mája 2014 o poskytnutí makrofinančnej pomoci Tuniskej republike

{SWD(2021) 8 final}

Európsky parlament a Rada prijali v máji 2014 rozhodnutie[1] o poskytnutí makrofinančnej pomoci vo výške 300 miliónov EUR na podporu Tuniska pri riešení krízy jeho platobnej bilancie, ktorá sa zhoršila po Jazmínovej revolúcii v roku 2011 a následnej politickej a hospodárskej transformácii. Makrofinančná pomoc bola vyplatená v plnej výške, a to v troch tranžiach v období od mája 2015 do júla 2017.

ICF bol ako externý dodávateľ poverený, aby v spolupráci so spoločnosťou Cambridge Econometrics uskutočnil v Tunisku *ex post* hodnotenie prvej makrofinančnej pomoci (ďalej len „MFP-I“), z ktorého vychádza sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie. Cieľom externého hodnotenia bolo posúdiť relevantnosť, efektívnosť, účinnosť, súdržnosť a európsku pridanú hodnotu uvedenej operácie makrofinančnej pomoci. V hodnotení sa skúmal aj sociálny vplyv programu a jeho účinok na udržateľnosť verejného dlhu Tuniska. Predmetné hodnotenie vychádza z dôkazov získaných prostredníctvom rôznych kvantitatívnych a kvalitatívnych výskumných techník vrátane konzultácií s kľúčovými zainteresovanými stranami. Bolo identifikovaných viacero metodických obmedzení, ktoré však nemajú vplyv na celkovú spoľahlivosť hodnotiacej analýzy. Zistené riziká a obmedzenia boli zmiernené použitím širokej škály zdrojov, rôznych metód hodnotenia, alternatívnych scenárov a viacerých kôl spätnej väzby.

Cieľom externého hodnotenia a pracovného dokumentu útvarov Komisie je 1. zhrnúť poznatky pre budúce využitie nástroja makrofinančnej pomoci a 2. zabezpečiť transparentnosť a vyvodiť zodpovednosť v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách[2] a rozhodnutím o makrofinančnej pomoci pre Tunisko.

Z hodnotenia vyplynulo, že MFP-I bola z hľadiska jej cieľov, finančného krytia a štrukturálnych podmienok **relevantná**. Politické podmienky spojené s makrofinančnou pomocou pokrývali najvýznamnejšie reformné výzvy v Tunisku, konkrétne: zdaňovanie, riadenie verejných financií, záchrannú sociálnu sieť, finančný sektor, verejný štatistický systém a obchod. Hoci krajina úspešne splnila všetky dohodnuté reformné podmienky, čelila určitým prekážkam pri realizácii reforiem v oblasti záchrannej sociálnej siete a obchodu. Z externého hodnotenia vyplynulo, že v kontexte politickej nestability by sa pokrok v týchto oblastiach dosiahol ľahšie, ak by kapacity poskytnuté tuniskými inštitúciami boli väčšie, a to vzhľadom na výzvy, ktorým čelia stále mladé tuniské inštitúcie, pokiaľ ide o správne kapacity a zodpovednosť. Toto zistenie takisto poukázalo na potrebu navrhovať reformy tak, aby sa v nich stanovili dosiahnuteľné ciele zohľadňujúce krehký inštitucionálny kontext a roztrieštenosť politického prostredia, ktoré by mohli oddialiť vykonávanie programu reforiem, ako sa stalo v období 2015 – 2017. Skutočnosť, že mnohé podmienky v rámci MFP-I (v oblasti zdaňovania, riadenia verejných financií, záchrannej sociálnej siete a finančného sektora) sa neskôr ďalej plnili v rámci MFP-II, poukazuje na spoločný zámer EÚ a tuniskej vlády sústrediť úsilie na zaistenie stabilného pokroku v týchto kritických oblastiach reforiem.

MFP-I **účinne** prispela k zlepšeniu platobnej bilancie Tuniska, ako aj k fiškálnej konsolidácii prostredníctvom veľmi výhodných finančných a politických podmienok. Makrofinančná pomoc pokryla približne 11,3 % zostávajúcej medzery vo financovaní za obdobie 2015 – 2016 a zvýšila dôveru v tuniské hospodárstvo (tým, že znížila náklady na trhové financovanie a prispela k stabilizácii národnej meny).

[1] Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 534/2014/EÚ z 15. mája 2014 o poskytnutí makrofinančnej pomoci Tuniskej republike. K dispozícii na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1476964844762&uri=CELEX:32014D0534

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32018R1046

MFP-I bola navrhnutá a realizovaná **efektívne** a bola v **súlade** so všeobecným politickým rámcom, ktorým sa riadia vzťahy medzi EÚ a Tuniskom. Zistila sa aj vysoká úroveň vonkajšieho súladu s intervenciami iných medzinárodných darcov. Makrofinančná pomoc prispela nielen k „rozdeleniu zaťaženia“ s Medzinárodným menovým fondom (ďalej len „MMF“) a inými darcami z finančného hľadiska, ale aj k posilneniu reforiem podporovaných MMF a Svetovou bankou, a to prostredníctvom využívania krížovej podmienenosti a doplnkových podmienok. Napriek pôvodnému zámeru znížiť krížovú podmienenosť sa v hodnotení potvrdilo, že voľba zamerať sa na kľúčové oblasti reforiem, aj keď sa už riešili v rámci iných opatrení, bola správna. Podobné úvahy by bolo vhodné uplatniť aj pri budúcich intervenciách.

Pridaná hodnota EÚ spočívala predovšetkým vo finančných výhodách, ktoré získalo tuniské hospodárstvo, konkrétne v tom, že vďaka veľmi výhodným úverovým podmienkam v rámci makrofinančnej pomoci bolo možné dosiahnuť fiškálne úspory a postupne upraviť primárny deficit verejných financií. V niektorých oblastiach reforiem makrofinančná pomoc ešte viac zdôraznila význam reforiem iniciovaných MMF (t. j. reformy v oblasti finančného sektora) a Svetovou bankou (t. j. reformy v oblasti záchrannej sociálnej siete), čím prispela k trvalej mobilizácii miestnych orgánov v súvislosti s týmito otázkami. Okrem toho bola MFP-I jediným nástrojom, vďaka ktorému sa uskutočnili ďalšie kroky v súvislosti so zjednodušeným systémom daňového priznania k dani z príjmu (*režim forfaitaire*).

Z kontrafaktuálnej analýzy **sociálneho vplyvu** makrofinančnej pomoci vyplýva, že ak by sa neposkytla makrofinančná pomoc, ale pokračovala by podpora MMF, nepriame účinky na sociálnu situáciu v Tunisku by boli obmedzené. Makrofinančná pomoc mala väčší vplyv vďaka *priamym kanálom*, konkrétne podmienkam v memorande o porozumení týkajúcim sa reforiem v oblasti záchrannej sociálnej siete.

Nakoniec, v hodnotení sa zistilo, že MFP-I mala pozitívny vplyv na **udržateľnosť verejného dlhu Tuniska**. Umožnila dosiahnuť fiškálne úspory, ktoré vyplynuli z veľmi priaznivých finančných podmienok operácie, a tým, že vytvorila fiškálny priestor pre iné reformy a udržanie sociálnych výdavkov, pomohla Tunisku pokračovať v postupe úprav. Vzhľadom na jej pomerne obmedzený rozsah je však nepravdepodobné, že by neexistencia MFP-I výrazne ovplyvnila udržateľnosť tuniského verejného dlhu.

Na záver možno konštatovať, že MFP-I zohrala významnú úlohu pri oživovaní hospodárstva Tuniska po Jazmínovej revolúcii v roku 2011 a následnej politickej transformácii, keďže sa vďaka nej dosiahli fiškálne úspory a finančné výhody a zároveň sa posilnila dôvera súkromného sektora. Balík podmienok spojených s makrofinančnou pomocou bol v plnom súlade so súvisiacim programom MMF a na politickej úrovni sa ním vytvoril posilnený účinok, ktorý prispel k mobilizácii miestnych orgánov v kľúčových oblastiach reforiem, a to aj v oblastiach, na ktoré sa nevzťahovali iné medzinárodné darcovské programy. V pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je podkladom pre túto správu, sa uvádza podrobné a komplexné posúdenie intervencie makrofinančnej pomoci.